

וכן הדין לענין האחים; אם חליץ האח השני, פטר את בעל הגט / המאמר מלחלוץ עוד, אפילו למאן דאמר חליצה פסולה צריכה לחזור על כל האחים (עפ"י חזו"א קכה, י).

עשה לזו מאמר ונתן גט לזו (ושוב נאסר לייבם, כיון שהתחיל לגרש ועומד ב'לא יבנה' מדרבנן) – שתייהן חליצותיהן גרועות באותה מדה (הלכך חולץ לאיזו מהן שירצה ונפטרה צרתה. רש"י).
 התוס' ועוד ראשונים מפרשים שתלוי הדבר בשני ההסברים שבגמרא בדברי שמואל, ולפי הסבר אחד צריכות שתייהן חליצה למ"ד יש זיקה מפני שחליצה גרועה היא. והרא"ש קיים פרש"י להלכה, שכל שחליצות שתייהן שוות הן, די לחלוץ לאחת מהן (וע"ע להלן ג-נג).

ד. שתי אחיות שנפלו לפני יבם אחד, ומתה הראשונה; לרב, הותרה השניה להתייבם, כי עתה אינה אחות-זקוקתו. [ואף על פי שבערוה דאורייתא אין הדין כן, כגון אחות אשתו שנפלה לפניו ומתה אשתו, בזיקה דרבנן שונה]. ולרבי יוחנן – אסורה.
 [מחלוקתם אליבא דתנא קמא ששתי אחיות שנפלו לפני היבם דינן בחליצה, אבל לרבי שמעון (להלן כח): שפטורות לגמרי מן החליצה ומן היבום, הרי נאסרה השניה באיסור אשת אח ושוב אין לה התר].
 לפר"ח טעמו של רב הוא משום שאין זיקה ואיסורו אינו אלא משום ביטול מצות יבמין לכך מיקל כשמתה, אבל למאן דאמר יש זיקה – אסור.
 מתה השניה – אפילו לרבי יוחנן מותרת הראשונה להתייבם, שיבמה שהותרה ונאסרה וחזרה והותרה תחזור להיתרה הראשון. ואף על פי שבמשנתנו אין משמע כן, דחה רבי יוחנן למשנתנו מהלכה.
 ולדברי התנא רבי אליעזר, כיון שעמדה עליו שעה אחת באיסור נאסרה עליו עולמית. [וכן דעת שמואל ורב אסי (מא). שיבמה שהותרה ונאסרה וחזרה והותרה, אינה חוזרת להתירה. אך שמא מודים באיסור דרבנן כגון כאן. ע"ש ברא"ש].
 הלכה כרבי יוחנן במחלוקתו עם רב (רי"ף ו"פ).

המקדש אשה בתנאי, ונפלה אחותה לפניו ליבום קודם שנתקיים התנאי – תמתין האחות עד שיתקיים התנאי ותצא בלא חליצה (עפ"י מאירי כט. ע"ש בענין המקדש 'מעכשיו ולאחר שלשים' ונפלה אחותה בתוך שלשים).

דף כח

מד. שתי אחיות שנפלו ליבום לפני שני אחים, מה הדין במקרים דלהלן; –
 א. קדמו וכנסו.
 ב. היתה אחת מהן אסורה על אחד האחים משום ערוה או משום איסור קדושה או איסור מצוה.
 ג. היתה אחת אסורה על זה ואחת אסורה על זה.
 א. שתי אחיות שנפלו לפני שני אחים, שדינן בחליצה כנ"ל, אם קדמו האחים וכנסו – יוציאו. רבי אליעזר אומר: בית שמאי אומרים יקיימו ובית הלל אומרים יוציאו. ואבא שאול מהפך: בית הלל מקלים ולא בית שמאי. רבי שמעון אומר: יקיימו [ולא נחלקו בית שמאי ובית הלל בדבר זה].
 מסוגית הגמרא עולה שאם אין ידוע מי נפלה ראשונה, לדברי רבי יוחנן, האח השני שכנס לא יוציא אף לבית הלל כיון שהדבר בספק אם עבר איסור [דרבנן], כי שמא ייבם את הראשונה שהיתה מותרת בשעה שנפלה וחזרה להיתרה במיתת אחותה. קצ

ומהרש"ל פסק שאם אין ידוע איזו מהן ראשונה – אסור. ואפילו כנס מוציאים מידו (וצ"ע).

ב. היתה אחת מהאחיות אסורה על האחד איסור ערוה כגון שהיא חמותו – אסור בה ומותר באחותה, והשני אסור בשתייהן. ואם הערוה נפלה ראשונה, לדעת רבי יוחנן יכול האח שהיא ערוה לו (– החתן) ליבם תחילה את האחרת, ואז יכולה זו (החמות) להתלבם על ידי האח השני, משום שהיתה בתחילה מותרת ונאסרה וחזרה והותרה – חוזרת להיתרה הראשון.

אף על פי שהלכה כרבי יוחנן שחוזרת להיתרה הראשון כנ"ל, לא חילק הרי"ף אם נפלה הערוה ראשונה או שניה, ומשמע שבכל אופן האח השני אסור ליבם. אפשר משום שנוקט להלכה שחוששים שמא ימות ותיבטל מצות יבמין הלכך אסור לייבם בכל אופן (עפ"י רשב"א בחדושי ובתשובה א' קצה ועוד).

ומהרש"ל פסק שאם נפלה הערוה תחילה מותר לשני ליבם השניה שהיא ערוה על אחיו אחר שיבם או חליץ אחיו לאחותה.

היתה האחת אסורה באיסור מצוה ואיסור קדושה – חולצות ולא מתייבמות.

ג. היתה אחת מהן אסורה על זה איסור ערוה והשניה אסורה על זה איסור ערוה – האסורה על זה מותרת לזה והאסורה לזה מותרת לזה. איסור מצוה או איסור קדושה – חולצות ולא מתייבמות.

על האפשרויות בט"ו נשים שתהא אחת מותרת לזה ואחת לזה – ע' לעיל ט.

דפים כח – כט

מה. שלשה אחים, שנים מהם נשואים שתי אחיות או אשה ובתה וכד', ונפלו שתייהן ליבום לפני האח השלישי – מה דינן? מה הדין כשאחת מהן אסורה על היבם משום ערוה או משום איסור-מצוה או איסור-קדושה?

שתי אחיות שנפלו ליבום, או אשה ובתה וכד' – הרי אלו חולצות ולא מתייבמות (אם משום זיקה אם משום ביטול מצות יבמין, כדלעיל). רבי שמעון פוטר בשתייהן אף מן החליצה (ואשה אל אחתה לא תקח לצרר – בשעה שנעשו צרות זו לזו לא יהא לך ליקוחין אפילו באחת מהן. והם באיסור כרת כלפיו משום אשת אח (ע"ש); תוס' קדושין ג: ואין חילוק בין הראשונה לשניה. ע' בית ישי לח ד"ה והנה בקידושין).

א. רק ביבם אחד פטר רבי שמעון, אבל נפלו לפני שני יבמין – מודה רבי שמעון שחולצות (כן הוכיחו התוס' ותורי"ד).

ב. היתה דעה (י"ט). שלא פטר רבי שמעון אלא כשנפלו בבת אחת ממש וכרבי יוסי הגלילי שאפשר לצמצם, אבל בזו אחר זו כונס את הראשונה והשניה פטורה [מפני שזיקה ככנוסה]. ואולם דחו בגמרא דעה זו.

היתה אחת מהן אסורה עליו איסור ערוה – אסור בה ומותר באחותה. איסור מצוה או איסור קדושה – חולצות ולא מתייבמות [ואפילו לרבי שמעון שמעיקר הדין יוצאות בלא-כלום שהרי הן אחיות-צרות בזיקה, הצריכום חכמים חליצה, גזירה משום איסור מצוה בעלמא שלא יבואו לפוטרן בלא חליצה].